

Casa de la miezul nopții

Fănuș Neagu nu e dramaturg. Cum nu era nici Sadoveanu. Fac parte însă amândoi din stirpea prozatorilor vrăjiți de magia teatrului și unele dintre povestirile, nuvelele sau romanele lor sînt reprezentabile scenic tocmai pentru că dispun de un ridicat coeficient de dramaticitate, alît la nivelul dramei cit și al personajelor care-o animă. S-au și încercat de altfel, amîndoi, în dramaturgie, dînd lucruri mai durabile decît ni se pot părea astăzi. **De ziua mamei** a lui Sadoveanu e o mică bijuterie, ce va putea să intereseze cu siguranță și în viitor. După cum **Scolca de lemn** a lui Fănuș Neagu închide în rotunjimea ei sensuri și frumuseți departe de a se putea perima. **Echipa de zgomote**, care i-a urmat, dezvoltă un tragism autentic, la o rar înîlînită tensiune dramatică, beneficiînd, pe de altă parte, ca și prima, de o intensă vibrație poetică, mai puternică prin atmosfera creată și fantasmatica îngemănare de real, fabulos și oniric, decît prin limbajul obstinat poetic, nu o dată suprasaturat metaforic.

Noua sa piesă, **Casa de la miezul nopții**, apărută în „Luceafărul” nr. 7, din 18 februarie 1989, poartă aceeași inconfundabilă amprentă, stilistică a prozatorului, dispunînd însă de o mult mai încheagată construcție dramatică, în simetriei revelatoare. Acțiu-

nea se va petrece într-o cabană, dar în **spațiul** de vrajă predilect autorului, situat în mirificele bălți ale Brăilei și în fascinantă apropiere a Dunării. **timpul** desfășurării ei nefiînd cituși de puțin înîmplător ales, căci prima parte a piesei are loc în noaptea de sinziene, iar cea de-a doua în noaptea Anului Nou, atunci cînd — și într-un caz și în altul — ne aflăm la răscrucea tuturor posibilităților, nădejdlor și speranțelor.

Un prim tablou, în ciuda metaforitei acute de care suferă, („cenzurabilă” de altfel regizoral), are meritul incontestabil de a ne introduce în atmosfera acestei „nacele” de vrajă, unde totul devine posibil, grație chiar coordonatelor spațio-temporale care-o „localizează”. (De amintita metaforită nu scapă, bineînțeles, nici așa-numitele **didascalii** sau indicații regizorale, contribuind și ele la literaritatea textului. Dar ar fi greu să rămînem insensibili la frumusețea intens sugestivă a unora dintre ele, ca atunci cînd aflăm că „Flăcările luminărilor adevăresc o lumină speriată”). O dată cu cel de-al doilea tablou al piesei, excesul acesta metaforic se resoarbe parcă în încheștarea situațiilor dramatice create, obligîndu-l pe autor, dacă nu la părăsirea, măcar la restrîngerea divagației pitorești narative, în favoarea unei replici mai vii, mai dinamice, mai teatra-

le, mai percutante decîi, sub raportul „adevărului” ei scenic. Se ajunge treptat la o piesă densă, bine tensionată, cu replici de un puternic dramatism, inchizînd în ea o metaforă globală a vinei și a cunoașterii, ca și a „plății” acestei cunoașteri, ce pune în discuție funcția măștii și responsabilitatea celui care o poartă. Căci omul poate fi definit nu numai ca singurul „animal care amînă”, ci și ca singurul „animal purtător de mască”. Iar cînd în componența ei intră prea mult orgoliu, acesta poate să și ucidă.

Știindu-se despre Fănuș Neagu că „nu e dramaturg”, piesele sale au încă o audiență foarte redusă. Ele sînt totuși piese de teatru, în toată puterea cuvîntului, și au o savoare aparte, un halou misterios și o stranieitate incitantă, un dramatism infuz dar intens, personajelor revenindu-le adesea funcția unor dinamitarde instrumente de percuție, cu răsfrîngerii dintre cele mai benefice pentru pregnanța lor scenică. Sînt tot atîtea calități care se regăsesc cu strălucire și în **Casa de la miezul nopții**, ceea ce ne determină să atragem atenția asupra acestei piese, meritînd să se afle nu numai „în studiu”, la secretariatele literare, ci și pe scenele teatrelor.

Victor PARHON